

УДК 159.9(477)

Наталя Едуардівна Мілорадова

кандидат психологічних наук, доцент,

професор кафедри педагогіки та психології факультету №3

Харківського національного університету внутрішніх справ, Україна

Natalya Miloradova

PhD in Psychology, Associate Professor,

Professor of Pedagogy and Psychology

Faculty № 3 (Police Units of Preventive Activities)

Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine

**ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАВООХОРОНЦІВ**

**THE USAGE OF TRAINING TECHNOLOGIES DURING THE
PROCESS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF LAW
ENFORCEMENT OFFICERS**

Анотація. Автором проаналізовано особливості використання тренінгових технологій для підготовки правоохоронців у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання з урахуванням різних напрямків підготовки фахівців.

Annotation. The author analyzed the features of training technologies during professional development of law enforcement officers in higher educational establishments with specific studying conditions taking into account different specializations.

Сучасна модель підготовки майбутніх фахівців передбачає впровадження у навчальний процес сучасних педагогічних та наукових інновацій відповідно до світових стандартів. Саме зараз актуальними стають новітні освітні технології навчання у вищій школі, що спрямовані на покращення ефективності навчально-виховного процесу та формування фахової компетентності студента. Сьогодення потребує фахівців «нового типу» – професійно і соціально мобільних, з глибокими професійними знаннями за фахом; здатними до технічної та соціальної творчості, самовдосконалення, готовими до роботи в ринкових умовах праці.

Застосування цієї моделі підготовки кваліфікованих фахівців є досить затребуваною і у правоохоронній сфері.

Серед існуючих методів навчання у вищій школі активні методи займають особливе місце. Активне навчання являє собою таку організацію та ведення навчального процесу, яка спрямована на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів за допомогою широкого, комплексного використання як педагогічних (дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів [2, с. 17]. Останнім часом у процесі підготовки студентів вищих закладів освіти часто використовують такі активні форми навчання: метод проектів, моделювання професійних ситуацій, метод інциденту, рольові та ділові ігри, метод «мозкового штурму», метод синектики, метод занурення, проведення «круглих столів» та метод соціально-психологічного тренінгу. Але, незважаючи на розмаїття теоретичних розробок та практичних надбань у сфері застосування активних методів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців не втрачає актуальності їх впровадження у підготовку фахівців правоохоронної сфери.

На сучасному етапі, в межах підготовки правоохоронців, здійснюється пошук нових ефективних форм, методів та прийомів навчання. Одним з найбільш перспективних та затребуваних є шлях використання тренінгових технологій. Саме тренінг надає можливість кожному учаснику одержати власний досвід застосування тактико-психологічних прийомів за умов моделювання службових ситуацій, зрозуміти свої сильні і слабкі сторони під час професійної взаємодії та сприяє формуванню особистої стратегії професійної поведінки.

Але впровадження тренінгових технологій в системі підготовці фахівців правоохоронної сфери має певні особливості та специфіку на які неоднозначно вказують такі науковці як Л. Мороз та С. Яковенко. Вони зазначають, що для підвищення рівня ефективності тренінгу при його проведенні у ВНЗ МВС України необхідно дотримуватися ряду умов, в яких відображено специфіку підготовки майбутніх правоохоронців, а саме: 1. Індивідуалізація навчально-виховної роботи з курсантами першого року навчання згідно відмінностей в їх

фізичній, інтелектуальній та психологічній готовності до навчання в такому закладі освіти. 2. Проведення практичних занять з використанням тренінгових технологій з метою найбільш успішної адаптації курсантів перших курсів до нових умов життєдіяльності. 3. Організація належної психолого-педагогічної роботи. 4. Залучення курсантів всіх років навчання до пізнавально-професійної, волонтерської і творчої діяльності. 5. Створення системи позитивного стимулювання навчальної та громадської діяльності. 6. Врахування особливостей та динаміки змін «Я-концепції» в залежності від року навчання. 7. Комплексна психолого-педагогічна і методична підготовка науково педагогічного складу, керівників та працівників структурних підрозділів навчального закладу до навчально-виховного процесу [3, с. 222-223].

Крім того, як зазначають Л. Балабанова та С. Ковальчишина, навчання у вищому навчальному закладі системи МВС вимагає від курсантів стійкості, дисциплінованості, самовдосконалення, самовиховання та передбачає: сувору регламентованість законами (статутами); підпорядкованість та ієрархічність у стосунках; жорсткий розклад дня; відсутність бажаної кількості вільного часу; обмеженість контактів за межами інституту. З огляду на зазначені особливості, а також особливості вікового періоду, постає досить складне завдання навчально-виховного процесу, пов'язане з узгодженням складових образу «Я» курсантів, формуванням позитивного ставлення до себе та до оточуючих, створенням життєстверджуючої Я-концепції для досягнення успіхів в оволодінні професійними знаннями, вміннями, навичками [1].

Тому, на наш погляд, було б доцільним, враховуючи зазначені умови, використовувати тренінгові технології для підготовки правоохоронців: по-перше, використання тренінгових технологій, спрямованих на розвиток та формування професійної ідентичності; по-друге, впровадження тренінгових технологій для різних підрозділів поліції, наприклад, кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування та ін..

Згідно цього, протягом навчання у вищому навчальному закладі зі специфічними умовами навчання для формування професійної ідентичності, ми

пропонуємо використовувати у підготовці фахівців-правоохоронців наступні тренінги: тренінг розвитку життєвих домагань, тренінг розвитку професійних настановлень, тренінг розвитку професійної спостережливості, тренінг розвитку комунікативної компетентності, тренінг розвитку позитивного іміджу поліцейського, тренінг розвитку ціннісних регуляторів поведінки та комплексну програму розвитку професійної ідентичності курсантів ВНЗ із специфічними умовами навчання та ін.

Врахування специфіки підготовки правоохоронців в межах різних спеціальностей висуває конкретні вимоги стосовно напрямків та цілей тренінгів. Так, наприклад, для підготовки фахівців досудового розслідування доцільно було б впровадити в навчальний процес та на курсах підвищення кваліфікації тренінги за такими напрямками: тренінг «Психологія та тактика допиту», тренінг «Психологія та тактика опитування неповнолітнього». В межах підготовки дільничних офіцерів поліції ефективним, на наш погляд, було б використання тренінгу «Попередження насильства в сім'ї», «Попередження торгівлі людьми», «Розвиток навичок взаємодії з громадою» та ін.. Для підготовки фахівців кримінальної поліції корисним має бути тренінг «Основи оперативного спілкування» та ін.

Таким чином, використання тренінгових технологій для підготовки висококваліфікованих фахівців-правоохоронців в межах вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання є одним з напрямків підвищення якості професійного саморозгортання особистості поліцейського.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балабанова Л. М. Психологічні особливості формування професійної ідентичності у курсантів в період навчання у ВНЗ МВС України / Л. М. Балабанова, С. В. Ковальчишина // Вісник Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди «Психологія». – 2012. – № 43, т. 1. – С. 18–27.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: [навч. посіб.] / І. М. Дичківська – К.: Академвидав, 2004. – 320 с.
3. Мороз Л. І. Професійно-психологічний тренінг : підручник / Л. І. Мороз, С. І. Яковенко. – Київ : Вид. Паливода А. В., 2011. – 252 с.